

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 „
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 Ünnepek utáni napok kivételével.

Beszerezettség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Beszerezettség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozunk.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, márczius 14.

Az új század márcziusa.

Mikor az új században először hívnak
 ünnepre a lengő lobogók, visszagondolunk
 a XIX század márczius idusaira.

Mert olyanok azok a zászlók, mint a
 harangok: nemcsak ünnepre hívnak, ha-
 nem gondolkodásra, magunkba szállásra
 is intenek.

Emlékezzünk.

*

Volt egy márczius idusa, amely meg-
 dobbantja azóta a magyar ember szívét
 minden évfordulón. Ha rá gondolok és el-
 halad mellettem egy ősz férfiú, ki akkor
 fiatal, tetterős ember volt, önkéntelenül
 megemelem kalapomat. Ez akkor volt
 fiatal, mikor még a fiatalság többet tett,
 mint beszélt s mikor még a fiatal ember
 még nem volt öreg testileg, lelkileg.

Nem hiába esett a magyar szabad
 sajtó születésnapja tavaszra, rügyek faka-
 dása, madárdal zendülése idejére. Tavasz
 volt a természetben, tavasz volt a szí-
 vekben s azok a fiatalos hévtől lelkesedő
 ifjak olyan eseményt irtak be a nemzet
 történelmére, mely nevéket halhatatlanná
 fogja tenni.

Eloolvasom e nap történetét nem egy-
 szer, de százszor. S mikor megkérdem:
 hát vajjon ma tudnánk-e még egy ilyen
 napot csinálni? — akkor elolvasom száz-
 egyedíkszer, hogy a múlt felejtse a
 jelent.

Ez volt az új magyar ifjuság és a
 márcziusi ünnepélyek tavasza.

*

A harc kitört, a harc lefolyt. Az
 igazságot levertek.

Zsarnokság a szabadság helyett, ka-
 tonauralom a magyar nemesség helyett,
 várfogság, halál, száműzetés a legnagyobb
 hazafiaknak. Mintha egy fekete felhő
 feküdt volna az egész országra, hogy el-
 fojtsa a szabad gondolkodást, az életet.

És ebben a rettenetes légkörben kellett
 volna a magyar ifjuságnak a márcziusi
 ifjaktól átvett örökséget megőrizniök.

Más ifjuság volt már az!

A márcziusi hősök ott feküdtek az
 ország minden részén, nem adhatták át
 lelkesedésüket utódaiknak. Kiömlő véruk-
 kel gondolkodásukat is a haza földje vette
 át, a néma, puha föld.

Az ifjuság más vezetők alá került: a
 Vorstandok, a Bezirkshauptmannok ke-
 gyetlensége remegtette minden lépésüket.
 A hazáért kimondott szónak is titokban
 kellett maradnia; hát még *tette* ki mert
 volna gondolni?

Aki ismeri a magyar ember nyílt jel-
 lemét, az tudja, micsoda rettenetes gyöt-
 relem lehetett az, mindent titokban tenni,
 még a hazaszeretetről is csak titokban
 suttogni.

Tizenkilencz évig tartott az Isten lá-
 togatása — s az alatt a magyar ifjuság
 férfikorát érte. A komoly, az élet har-
 czaival szembeszálló férfikort.

Hamar volt. Hiszen ifjukora alig ter-
 jedt néhány hónapra s ama hónapok

alatt is nyíló rózsák helyett vérrózsák
 termettek számára.

*

Nagyon bölcs rendszer az, hogy a
 szabadulandó raboknak nem adják oda
 egyszerre börtönajtajuk kilincsét. Hadd
 szokjanak lassan-lassan a szabadsághoz,
 nehogy az örömmámor elkábítsa, tetterejét
 megbénítsa.

Velünk nem így történt.

Rabságunk szigorú volt; még a gon-
 dolatért is büntetés várt a hazafira. Annál
 jobban kellett volna vigyázni a kiszaba-
 duláskor, nehogy a szabad levegőtől meg-
 ittasultak önfeledten, meggondolatlanul
 vessék magukat az élet örömei után.

Mert nálunk ez volt az eset.

Nem beszélek a hirtelen beállott hi-
 vatalvadásatról, a tehetségtelenek bámu-
 latosan gyors előmeneteléről; jobban meg-
 irta azt Jókai Mór. S nem az a baj,
 hogy akkor úgy volt, hanem hogy ma is
 úgy van. A mai ünnepen végig tekintek a
 lobogó zászlókon, az ünneplőkön s nem
 tudok igazán lelkesedni.

Valaki hazafias beszédet fog mondani.
 Tudom a tartalmát előre. Lesz benne a
 februári forradalomról, a népszabadság
 felséges jelszaváról, mely mint a hullám
 jött Páris felől, megremegtette a zsarnokok
 trónját s örömmel töltve el a népek szí-
 vét stb. Aztán ott lesznek hölgyek —
 még a névsorukat is össze tudnám állí-
 tani előre, látatlanba, mindenik ünne-
 pélyre külön-külön. Ugy megy minden,
 mint ahogy az öreg ember megszokta
 már a maga módját. Harmincznégy éve
 így csináljuk, így lesz ma is.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Mese.*

Írta: Ifj. Márkus János.

Egyszer régen . . . nagyon régen,
 — Hogy írva van szép mesékben,
 Mikor a rét csipkebokra
 Zöld rügyeit bontogatta
 . . . S szép tavaszi verőfényben
 Virágillat szállt a légből . . .
 Nóta zengett lágyan, szépen
 S kibomlott az enyhe szélben
 Az a háromszinben játszó,
 Az a büszke, Magyar Zászló.

*

Egyszer . . . régen . . . ágyu dörgött,
 Szerte tépett békó esőrgött . . .
 A kard kiszállt hüvelyéből
 S szabad lett a szolga népből.
 . . . Rohamra szólt a harci kürt
 S a nemzet, mely nyugodtan türt
 Megalázást, rabbilincset,
 Tette, öntudatra ébredt.
 . . . S madárdallos, enyhe légből,
 Szép, tavaszi verőfényben . . .
 A hont egy dal végig lengte,
 . . . »Kossuth Lajos azt üzentó . . .»

* A »Szigligeti-Színház« márcz. 15-iki ünnepélyén
 szavalja: Erdélyiné Kovács Mariska.

Tarka ábránd . . . édes álom,
 Folytatását egyre várom.
 Folytatását, melynek vége
 Nem Világos bús vidéke,
 Hol az ábránd szertefoszlott,
 . . . Büszke zászlónk, porba hullott.
 Nem Világos sötét tája,
 Nem a bilincs esőrgő láncza,
 Hisz: »fényesbb a láncznál a kard . . .»
 S láncz szorítja mégis a kart.
 . . . Rabság . . . bilincs . . . sötét képek . . .
 Álmainkban tova tűnnek . . .
 . . . Tépett zászlónk újra lobog
 . . . Ágyu dörg, fegyver ropog
 S nem valóság, csak rossz á'om
 . . . Az aradi tizenhárom!

*

Rügyfakasztó verőfényben,
 — Hogy írva van szép mesékben, —
 Most is hajlja bontogátja
 Lombját a rét csipkebokra . . .
 Virágillat száll a légből,
 . . . Zeng a nóta lágyan, szépen,
 S az a kor, mely tova szállott,
 Tudja Isten, mégis más volt.
 Vértett a nép sebzett szive,
 De dobogott lelkesülve
 . . . Benn lángolt a honszerelem
 S gyógyir volt az égő seben,
 A remény, mely el nem veszhet,
 Hogy szabad lesz még a nemzet.

. . . Es szabad lett. Szabad újra,
 Teljesült a népek álma
 S szerte széjjel foszlott végre,
 Három század szenvedése.

*

Népek álma . . . népek vágya . . .
 A szabadság szép virága
 Már e honban buján virul
 S miért egykor áldozatul
 Kiontotta hési vérét
 S boldog családi tűzhelyét
 Miért egykor oda hagyta,
 A nemzet, — most kaczag rajta.
 Szabad a nép! Mért hevüljön?
 Miért sirjon, lelkesüljön . . .
 Magyar érzés? Ócska nóta . . .
 Beillett a régi korba.
 Manap ág már? Más a szellem
 Lelkesülés, honszerelem . . .
 . . . Feledjük azt! Hagyjuk nyugton,
 Hisz csak úgy szép az, — ha álom.
 Ilyen vagy te Magyar népem!
 Nevetsz, amin sirtak . . . régen . . .
 S a békót mely karod törté,
 Rá verték már a szivedre
 S a gondolat, melynek szárnya,
 Tulrepülte, felülzáltá
 Az ábrándok délibábját,
 A perzselő nap sugarát,
 . . . Lent csapong most . . . tolla tépett . . .
 . . . Más irányt vett a költészet!

Igen! Az öregség. Ez lepett meg mindnyájunkat, ez lepte meg főleg a magyar ifjúságot. Semmi új gondolat, csak a multak dicsőítése. Sok szó, semmi tett. De még a szavaknál is kellő vigyázat, nehogy valami fiatalos tűz csillámojon elő belőlük!

Elérkezett az ifjúság öregkorához; éppen úgy, mint a harminczas években.

Megújodásra, új márcziusra van szükségünk épp úgy, mint akkor.

Új márczius idusa, téged üdvözöllek előre!

*

El hát azokkal az ócska kaptára hűzött ünnepségekkel!

Eleget hallottuk a mult dicsőítését; a jelenen nincs mit dicsőíteni. Forduljunk a jövő felé!

Elég volt a szóból, mely a multakat emlegeti; tettekre van szükség, amelyek a jövőt előkészítik.

Forrong az egész nemzeti élet minden eleme. Talpunk alatt rendül a föld, körülöttünk küzdő eszmékkel telve a levegő, vallási, nemzetiségi, társadalmi kérdések élükre állítva, fenyegetik veszéllyel az államot, a társadalmat, a nemzetet.

Ezekkel az ellenséges elemekkel föl kell vennünk a harcot; s a mint 1848-ban az ifjúság volt a harc bátor megkezdője és hősi végigharczója, az új küzdelemben ismét az ifjúságnak kell kezébe vennie a zászlót.

Meg kell ifjodnia a nemzetnek, hogy ezt a fenyegető harcot, mely egyaránt közeleg belülről és kívülről, diadalmasan végigharczolhassa. Meg kell ifjodnia a magyar fiatalságnak, hogy a zászlót erős karral emelhesse. S a megifjodás forrása: az ősi, igazi magyar érzelmevilág, mely lelkesített bennünket Szent Istvántól Széchenyiig!

Ott van ez az érzelmevilág a magyar levegőben; ott van a magyar föld porában, mely felitta a márcziusi ifjak véré-

s azzal együtt, sajnos, tetterejét is. Ehhez a magyar földhöz forduljunk ma új erőért!

A régi márczius idusa a sajtó bilincseit törte össze; törje össze az új lelkek, a szellem idegen bilincseit.

Új márczius, jövel!

K. A.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, márcz. 14.

Elnök Perczel Dezső 10 órakor nyitja meg az ülést.

A ház elfogadja harmadszori felolvasás után a lelenz-törvényjavaslatot.

Következik: 1901. évi állami költségvetésről a pénzügyminiszter törvényjavaslat.

Appropriáció.

Előadó: Szabó Imre: A folyó évi költségvetési törvényjavaslat minden tekintetben megfelelően a képviselőház határozatával kéri azt elfogadni.

Barta Ödön: Pártja megbízásából vállalta el, hogy a tárgynál felezőljön. Óriásiak a sérelmek, melyeket a pártja e vitánál felhozhatna, s azt hiszi, nem teljesen indokolt a tuloldal bizalma sem, mely ezt a költségvetést jónak, a hazára üdvösnek találja.

Kifogásolja az államháztartás költségét, hol a kiadás nincs arányban az adminisztratív bevételekkel. Egy kényes kérdést vet itt fel, mely bizonyosságot kell hogy adjon a tisztelt tuloldal bizalmi álláspontjáról.

Szell Kálmán miniszterelnök: Nem értem, nem hallom.

Barta Ödön: Nem tehetek róla, nem én építettem a termet. Azt mondta, hogy a tuloldal bizalmi állása nagyon indokolatlan, mert hisz ez nem a többség kormánya, de a kormány többsége. S ennek konstatálásával nem képzelhető egy egységes parlamentári szervezet. A nyugdíjak tételénél ez a kormány is a régi hibába esett s a nyugdíjakat leginkább érdemtelenségnek adják. Óriási összeggel járunk hozzá a kvótához, mely kiadás legkevésbé sincs összefüggésben hazánk gazdasági helyzetével. Vagy azt hiszik, hogy mi bírjuk minden megterhelés nélkül, viselni azokat a terheket, melyeket 67-ben ránk tukmáltak? Nem érzik-e ők a tuloldalon, hogy ma már tisztán csak

a kvótára az osztrákoknak dolgozunk? Nem csodálja szülő, hogy ily körülmények között nálunk is terjedni kezd az anarkizmus, a szociálizmus.

Kérdi, melyik osztálya társadalmunknak van megelégedve. Gazdasági viszonyaink a legrosszabbak, iparunk, kereskedelmünk pang, — tisztviselői karunk — szülő azt hiszi, ezek a legrosszabb helyzetben vannak.

A magyar államiság tekintetéből sérelmesnek tartja, hogy a magyar állami intézmények a királyi címet viselik. Tiltakozik ez ellen. (Tiltakozás jobbfelől). Miután pedig ez bizalmi kérdést képez, s miután sem pártja, sem a kormány iránt bizalommal nem viselkedik, törvényjavaslatot nem fogadja el. (Elnök helyeslés balfelől, szónokot pártja üdvözli).

Kulmann János: Mindig a szólásszabadság híve és sohasem fog késmi, hogy véleményét szabadon ne nyilvánítsa. A míg a gazdasági egyensúlyunkat megteremteni nem tudjuk, addig szó sem lehet önálló vámterületről s míg önálló vámterületünk nincs, addig iparról szó sem lehet. Híve az önálló vámterületnek. Hosszasan tárgyalja aztán sörparunk hanyatlását, — míg Ausztriában ez az ipar éppen a mi róvásunkra óriási módon föllendül.

Törvényjavaslatot elfogadja.

A helyzet kritikája.

Zichy János gróf: A midőn az ez évi költségvetést benyújtották, szülő azt hitte, hogy tekintve az előbbi évek hanyatlásával szemben, némi javulást fog az ez évbeniben találni, sajnos, ebben a feltevésében csalódott, mert az idei még a multaknál is sokkal kedvezőtlenebb.

Az egyenes adók felemeléséből ama meggyőződésre jut, hogy igenis, ez a nemzet, adók utján még megterhelhető, megterhelhető pedig különösen a közös ügyek, a közös hadsereg fejlesztésének költségei fedezésére.

S ez a szegény nemzet, mely görnyed az adó súlya alatt, erőszakkal lesz kényszerítve, hogy a közös hadsereg fényes czifra nyomoruságát nem hogy csökkentse, — sőt fillérjeinek hozzájárulásával azt elősegítse. (Helyeslés a függetlenségi párton.) De megszokta már szülő, hogy a magyar állam a gavallért adja Ausztria javára.

Az egész társadalmat egy bizonyos urhatnamság, a költsékezés, játék szertelensége

Szabad sajtó! Az is ábránd . . .
Vonja a kor nehéz jármát,
Rabja a nép új hitének,
A kor beteg szellemének . . .
. . . Más alakban van most rajta
A rabságnak csörgő láncza.

*

Szegény magyar! Ébredj újra!
Vezesd ismét diadalra
Azt a régi . . . régi eszmét,
Melyért véred minden cseppjét
Egyszer . . . régen . . . kiöntötted
S békóidat összetörted!
Tanuld meg a hont szeretni,
Tanulj újra lelkesülni,
Mert elpusztulsz, ha a tépett
Magyar zászlót meg nem véded.
Ébredj újra, Magyar nemzet!
Tartsunk egy új, nagy ünnepet,
Amilyen volt egyszer . . . régen . . .
Hogy irva van szép regékben,
S az a három színben játszó,
Az a büszke, magyar zászló,
Hadd lengjen az enyhe szélben
Szép, tavaszi verőfényben . . .
S mondjunk esküt új frigyünkre . . .
. . . A magyarok Istenére!

Kossuth Lajos egy kiadatlan levele.

Közlő: Zsák I. Adolf.

Ha márcz. 15-öt a politikai-, a gondolat- a sajtó- és a vallásszabadság meg a jog és kötelemegyenlőség diadalmájaként tartjuk, úgy e napon nemcsak ezen eszmék különböző szempontból való méltatása jogosult és hatásainak mérlegelése, hanem egyszersmind azon eseményfolyamatnak epizódjaiban való ismertetése is, melynek célja és eredménye: a fenti eszmék testöltése. E tény rejti magában az alább betűhűen olvasható levél, a mai napon: márczius 15-én történt közzétételének indokát. A levél írója: Kossuth Lajos, a 48-as szélső átalakulások kezdeményezője, irányítója és éltetője; a címzett: Komlóssy Antal, biharmegyei birtokos nemes, nagyváradi lakos és a nemzeti haladásnak Biharban — Csengery A. és a szabadelvű Beöthy Ö. mellett — oszlopos szószólója és előharczója.

* * *

Az érvényesülés útjára terelt eszmék rendőrszerekkel nem küzdhetők le: az eszmék ellen csak eszmék állítandók sorompóba. Az eszme örök, az erőszak: nem az. Az tehát emezt túléli, s így szükségkép diadalmaskodik fölötte, legyen bár amaz viszonylag még oly csenevész.

Ezen elvek szerint bírálható meg leghelyesebben a szabadelvű eszméknek oly annyira híres diadala s a konzervativizmus szégyentel-

jes bukása Biharban a letűnt század első felében.

Nem a szabadelvűség belső szépsége és életrevalósága volt itt hódításának, széleskörű elterjedésének s diadalának hordnoka és emeltetője, de viszont a konzervativizmus bukása is nem eszméinek belső «rútsága» és élettelen-ségére vezetendő vissza. Az életet kérő, harciba induló szabadelvű eszmék nem a konzervativ eszmék harczoait találták útjukban, — nem ezek vették fel velök az élet-halálharcot — hanem Apponyinak erőszakra épített adminisztrator rendszerét, melyet Biharban példátlan kegyetlenséggel Tisza Lajos kezelt.

Im az okok oka, a tények magyarázata!

Itt tehát szó sem lehet a szabadelvűség és konzervativizmus tartalmi harcáról, életerőiknek összeméréséről, hanem csupán annak az erőszak-kal való csatározásairól; mely utóbbi amaz a természeti törvények értelmében — túlte. E szó adja kezünkbe a szabadelvűség bihari diadalának a kulcsát.

S a miként ily körülmények között a szabadelvű eszmék Biharban egy Beöthy Ödön nélkül is győzelmet arattak volna, úgy viszont a konzervativizmus is egy konzervativ Beöthy Ödönnel nem bukik el. Azoknál a szembeálló erőszak egyengette a diadal útját, emennek pedig harczoai szervezete és felszerelensége ásták meg a sírját.

E kijelentések egyelőre talán a paradoxon homályával hatnak az olvasóra, de igyekezzünk majd eloszlatni azt, midőn indokolt formában

jellemzi s ezen erkölcsök hatása alatt a haza csak legintenzívebb elemei, az adófizető polgárok érzik nyomasztó súlyát.

Két mindenképpen nagyfontosságú interpelláció hangzott el nem rég e házban. Az egyik Rakovszky interpellációja, a másik az Ugroné: Rakovszky az Adria ügyében mondott interpellációt, a legnagyobb figyelemmel hallgatták, mely bizonyos inkompatibilis izzel bírt, míg Ugroné, mely közjogi alkotmány sértést tett szóvá, hallgatóságra nem akadt.

Ebből is láthatjuk, mennyire *ellom-pull a magyar közvélemény a közügyek iránt.*

Vitatja a nagy tuloldal liberális működését s kimutatja, hogy az a nagy dobbal hirdetett liberális politika idáig semmit sem produkált s a mit tett, azt hibásan, rosszul csinálta meg, úgy hogy az ország kárára volt inkább, mint hasznára. Mikor pedig belátta a párt, hogy önmaga alkotásra képtelen, — kénytelen volt egy conservatív ellenzéki párt támogatását igénybe venni.

A haza sorsát figyelemmel kísérő államférfiu tapasztalhatta, hogy a *liberális eszmék ma már nem tudnak tért hódítani.* A liberális mus a szociális kérdéseket oly utra terelte, melynek egész vonalán a mérhetlen corupció nyilvánul s ily formán minden eszközzel a kereszténység ellen küzd. Ez áldástalan irány, melyen haladva nemcsak hogy jobb helyzetbe nem fog kerülni Magyarorszag gazdasági és szociális helyzete, sőt ellenkezőleg a helyzet mindig rosszabb lesz.

A törvényjavaslatot nem fogadja el. (Élénk helyeslés, taps a néppárton.)

Öt perc szünet.

Szünet után

A mádi jegyző meg a letenyei orvos.

Molnár János: A miniszterelnök nagyon előzékeny ember, s az ő előzékenysége alatt álló párt is ezzel van feldisítve. Eppen azért őt s a rendszerét kifogásolja. Végig az egész politikai vonalon rendszeresen csupa panasz, rendtelenség, erőszakosság. Több közigazgatási tisztviselő ellen emeltek panaszt, kiknek azonban semmi bántódásuk nem történt. Itt van a *mádi jegyző*, ki ellen többször tettek feljelen-

tést s ennek bünei felülmulnak mindent, ki a nőkkel mint anyakönyvvezető hivatalos működése közben illetlenkedik — s ez az ember ma jegyző, anyakönyvvezető. A *letenyei kórorvos* ügyét több hónapig tárgyalták s a végén, jóllehet bünei beigazolódtak, felmentették. Mindenütt üldözik a néppártot, felolvassa egy községi paraszt levelét, ki panasolja, hogy a ki néppárti se hivatalt, sem községi munkát nem kap s mindenütt üldözik őket. A kormány iránt bizalommal nincs, a törvényjavaslatot nem fogadja el.

Molnár után *Csávolszky* beszélt s a kormány iránt kifejezte bizalmatlanságát.

Szell Kálmán azonnal felelt a felszólásra. Kifejti, hogy Ausztriától jogunk van elszakadni, de nem érdekünk.

Zichynek azt feleli, hogy azért csinálunk annyi adósságot, mert sok iskolát és vasutat építünk.

Elnök az ülést bezárta.

A kereszt az egyetemen.

Mióta gróf *Zichy János* és *Rakovszky István* képviselők az országházban az egyetemi keresztügyben felszóltak, ismét aktuális lett az egyetemi ifjuság közt ezen ügy. Az ifjuság vezetői ugyanis országos mozgalmat indítottak meg azon férfiak üdvözlése végett, kik ez ügyben sikraszáltak. Ez pedig dr. *Concha Győző* egyetemi tanár, ki a jogi kar gyönyörű javaslatának előadója volt, *Zichy János* gróf és *Rakovszky István* képviselők, kik a parlamentben oly nagy hatással szálltak sikra a kereszt jogai mellett.

E czézből 300 aláírási ívet köröztet az ifjuság az egyetemen, műegyetemen és valamennyi vidéki főiskolán, nem különben azon külföldi egyetemeken, a hol magyar ifjak tanulnak.

Eddig bár az iverk csak kis része került vissza, már is több mint másfélezer aláírási gyűlt össze.

Jenából, Lipcséből és Pisából is küldtek már aláírásokat.

Ily imponzáns módon még eddig soha sem nyilatkozott meg a keresztény főiskolai ifjuság közvéleménye. E napokban az egyetemi ifjuság küldöttsége a három üdvözlöttnek átadja az aláírási iverket.

Ezzel a mozgalommal kapcsolatban közölt a keresztény ifjuság egyik vezetője, ifj. *Gebhardt Károly*, [az *Egyetemi Lapokban* egy szép és tartalmas cikket, melyet a következőkben mutatunk be olvasóinknak:

Az egyetemi ifjuság még a mult évben az egyetemi czimer- és keresztconkitás alkalmával tartott gyűlésének határozata folytán kérvényt intézett az egyetemi tanács útján a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi minisztériumhoz, hogy a kereszt az egyetem összes tantermeiben kifüggesztessék. A kérvény dolgában — sok és hosszas tárgyalások után — minap hangzott el az utolsó szó a vallás- és közoktatásügyi minisztérium költségvetésének tárgyalásánál. Megvártuk a kérvény elintézését. Most, elintézés után erre visszatérni jogunk, sőt kötelességünk, kötelességünk azért, mert az ifjuság kérelmét sokfelé úgy magyarázták, mint a melyben politikai s tudja Isten miféle motivumok játszottak közre.

A mult évi czimer- és keresztconkitás története ismeretes. Nem foglalkozunk most bővebben ezzel az ügygel. Csak azért említettük meg, mert ez a történet a háttérre az ifjuság kérelmének. A kereszt meggyalázása után következett szükségképen a kereszt fölmagasztaltatása és így a kereszt visszahelyezésének gondolata.

Hogy az ifjuság ezen kérése alapján, indokaiban őszinte és becsületes, ezt már kezdetben elismerte minden független és józan gondolkodó; hogy megszívlelendő és egyszerűen vissza nem utasítható, ezt pedig igazolta az egyetem jogi karának ez ügyben tett fölterjesztése.

Csak rosszakarat vagy alapos tájékozatlanság minősíthette az ifjuságnak ezt a mozgalmát is másodrendű politikai kérdéssé.

Csak felekezeti vakbuzgóság és türelmetlenség, avagy az elvakult politikai pártállás tüntethette föl ebben az ügyben úgy az egyetemi ifjuságot, mint valami politikai párt vagy vallásfelekezet fölbérelt szoldosait.

Soha ifjuság becsületesebb ügy szolgáltatásban nem állt. Soha becsületesebb szándék, őszintébb érzés nem vezette az ifjuságot, mint éppen ebben a mozgalomban.

Ez az ügy az igazság ügye volt.

Azért az Igazságé, mely a keresztény fölfogásban, a keresztény kultúrában öltött testet. Azé az Igazságé, melyért Isten fia a keresztfán kiszenvedett s a melynek ezóta szent jelvénye lett a kereszt.

Ez a szent Igazságokat magában foglaló jelvény nem egy felekezet jelvénye, a mint

megismételjük a szabadelvű eszméknek Biharban való történeti kifejlődéséről szóló értekezésünkben.

Az 1847/48. országgyűlés bihari követének választásáról van szó. Tisza adminisztratori uralma óta a szabadelvűek érvényre törekvése ellen a hivatal és pénzhatalom nyújtotta minden képzelhető módot már felhasználta, de mindhiába: az ellenzék erősebb mint valaha. A közlegő választásokra nem lévén felhasználatlan, új formája az erőszaknak mely az ellenzék leverésének reményével töltötte volna el, belenyugodott a változhatatlanba. Ily körülmények között minden igyekezetét, teljes hatalmát, minden korteszéllra nyert pénzt az ellenzék jelöltjének személye Beöthy Ö. megbuktatására, s legalább is egy konzervatív érzelmi követ megválasztásának keresztülvitelére fordította. S bár az ellenzék rendületlenül Beöthy személyéhez ragaszkodott, Tisza még ez egyszer — utoljára — czélt ért: Beöthyt megbuktatta s helyébe az ellenzék soraiból *Papszász Lajost* választotta meg; a konzervatív követ *Reviczky Menyhért* lett. A megfelezett győzelem azonban az ingerült ellenzék nem elégitette ki. A választás csorbáit az utasítások szellemének és irányának megyei tanácskozás útján történő meghatározásánál készültek kiküszöörülni. Nem igen volt megyei közgyűlési terem oly harcoknak és eseménynek színhelye, mint Biharé, a midőn *utolsó rendi* követi számára az utasítások szellemét megállapították: a felemás elvű követek Beöthy

fényes szónoklatai után *ellenzéki* irányu utasítást vittek magukkal az országgyűlésre.

Követeink közül *Papszász Lajos* a Kossuth féle pártnak formális tagjává lön, s mint ilyen vett már részt az addresso vitákban; a másik pedig *Reviczky Menyhért* pártállást nem foglalt, mert hisz egyéni elvei és a megyétől nyert utasítása merőben ellenkeztek egymással.

Kossuth Lajosnak itt közölt levele a most érintett eseményekre vonatkozik s azért ha a mondottakhoz hozzáadjuk még, hogy e levél eredetije a helybeli tört. és rég. muzeum Györffy-féle oklevél gyűjteményében található, mi sem áll immár útjában annak, hogy magát a levelet olvassuk:

Tekintetes Ur!

Nem kell említenem, mi forrón óhajtottam, hogy hazánkban tisztelt, veterán bajnoka Beöthy Ödön legyen Biharnak ez országgyűlésen követe; és mi mondhatatlanul sajnálom, hogy az nem történhetett. Azonban tűrni amőn változtatni nem lehet, s a bal körülményeket akként venni, miként azt a haza érdeke kívánja, gondolom ez azon elhatározás, mely a mint polgári kötelességünknek, úgy maga tisztelt barátunk Beöthy hazafüni érzeteinek is leginkább megfelel.

Mi igen nagy köszönettel tartozunk önöknek, hogy babár nem az lett is Bihar követévé, kőt óhajtánk; de Biharnak lett oly utasítása, amint óhajtánk; s csak a követek egyéniségétől függne Bihar szavazatát mindig

azon oldalon látni, melyen Bihar szellemét Beöthy oly fényesen képviselő több országgyűléseken.

És én ennek következtében hivatva érzem magamat Önt, s általa Bihari elvártainkat tudósítani, miként *Papszász*, nem csak hogy teljes határozottsággal, s minden legkisebb habozás, vagy rezervata nélkül az oppositio részén áll, hanem e részben őszinteségének, a becsületbeli lekötöttség minden kitelhető kezessegéit, anyira önként s őszintén nyújtja, hogy mi e részben tökéletesen nyugodtak vagyunk, és méltán lehetünk, s azt annyival nagyobbra becsüljük, minél bizonyosabb, hogy fájdalom az ez országgyűlési oppositio nem dicsekedhetik ám oly tömött sorokkal, mint a mult, sőt akként áll, hogy minden egyes tagjának hűsége, mondhatni az egész párt diadalának feltétele.

Ily körülmények között *Papszásznak* tartozom, s tartozunk mindnyájan azon méltánylással, és elismeréssel, melyet fentebb kifejezek; tartozom annak kijelentésével, hogy minden okunk, van hinni, miként ez változatlanul ekként marad, ha *Papszász* ily maga selete otthon is kellő méltánylást nyer és állása személyes tekintetektől nem bonyolítatik, mert mi megvagyunk győződve, hogy minden ily bonyolódás zavart idézhetne el, azon kielégítő viszonyban, melyben Biharvármegyét az országos ellenzék irányában látni örvendünk. — Mert *Reviczky* nézve is meg kell annyit jegyeznem, hogy *Papszász* ellenzéki politikájának sem színében, sem irányá-

hogy azok az elvek, melyeket jelképez s a melyekért Isten fia a keresztfán kiszenvedett, nem egy felekezeti igazságai, hanem az egész emberiségé. Ezeket nyugszik a mai keresztény társadalom; ezeken épültek fel az összes tudományaink.

Érezte ezt a magyar ifjúság akkor, midőn azon a gyűlésen, hol egybegyűltek, hogy elégtelt szerezzenek a magyar szent koronán s a rajta levő szent keresztet elkövetett sértésért, elhatározta a kereszt felmagasztalását.

Mintha érezte volna ez az ifjúság, hogy a mai ezer és ezer megtévelyedett társadalmi irány és tan között erős vallásos érzésre van szüksége.

Mintha föltámadt volna az ifjúságban annak a magyar fajnak a szelleme, mely hazánk egész történelmének keresztül a hazafi is érzést nem szünt meg a vallásos érzéstől külön választani!

Am a rosszakarat az ifjúság ezen mozgalmát félremagyarázta.

Azok, kik a vallásos érzést a magyar hazafisággal nem tudják összeegyeztetni, a kik nem ismernek és nem akarnak ismerni keresztény erkölcsöt és keresztény kultúrát, — sajnos, elég sokan vannak a magyar ifjúság közt, — az ifjúságnak a keresztet kifüggesztését célzó kérelmét heczcz-nek keresztelték el; megrágalmazták a magyar ifjúságot, mikor úgy tüntették föl, mint hitvány bábút, mely politikai töredékek eszközéül szolgál.

Most, a mikor ez ügyben elhangzott az utolsó szó, mely az egyetemi ifjúság mai viszonyából kiindulva, tényleg inkább az egységes béke érdekében a státuskvó föntartását rendel el, nemhagyhattuk visszautasítás nélkül ezt a vádat.

Az egyetemi ifjúság az utóbbi időben, sajnos már csaknem hozzászólt a vádaskodáshoz és megrágalmaztatáshoz.

Napilapok szenzációra éhező riporterei az Egyetemi Kört úgy tüntetik föl, mint botránytanyát, hol poszkodnak, verekszenek és egymást lepiszkolják, megöklözi a magyar ifjúság.

Az Egyetemi Kör bizottsági üléseit ugyancsak kiszinezve adják hírül ezek a botrányhajhászok. Tudjuk, mi a czél!

Az ifjúságot népszerűtlenné tenni; úgy tüntetni föl, mint éretlen gyermekesortot.

Fáj ezeknek a jó uraknak, a kik valamikor négy-öt év előtt (bizonyos tüntető körmenetek alkalmával) az egyetemi ifjúságot büszkén hirdették a nemzet jövőjének — az egyetemi ifjúságot most a kereszt védelmében látni!

ban ekkoráig nem háborítá és ambár Reviczkyt pártunkhoz nem számítjuk is, demert Papszászt odaszámítjuk, okunk van Biharvar egész voksa iránt nyugodtagnak lenni.

Az adrese iránti viták, itt teljesen constatirozták a pártok állását. Apponyi élet kérdést csinált belőle, hogy az adminisztrátori rendszer, anticonstitutionális kormány politikájának aggasztó tanúsága gyanánt nem említsék, sőt inkább halgatólag helyeseltessék. Minden fegyver használtatott ennek kivívására; és akként állott a dolog, hogy egy megyének nem csak átszégődése, de elisioja is mindent compromittálhatott kivált miután Csanád egyik követénél Pozsonyban sikerült a térítgetés.

De Bihar a tért megállotta oly szilárdan mint akár melyikünk. Soha hozzá meg az ingásnak gyanuja sem fért.

Legyen ön szíves jóra magyarázni, hogy e nyilatkozattal Ont keresem meg. Okom van reá. Az ellenzék s általa a haza érdeke vezet.

Ajánkozással vagyok Pozsonyban December 1-6 1847.

alázatos szolgálja

Kossuth Lajos.

Boríték czim: Tekintetes Komlóssy Antal urnak. Nagy-Váradon. Debreczen felé. A levél kettéhajtott félív kékes papir.

De hiába! Műközvélemény, müdüh, piszkolódások, rágalmak nem fogják az ifjúságot erről az utról letériteni.

Iff. Gebhardt Károly.

Városi közgyűlés.

— 3 órától fél 8 óráig. —

A mi főispánunk megmutatta tegnap, hogy mester a gyűlések vezetésében. Olyan tárgyszorozatot hajtott keresztül, a melyre mindenki azt mondta, hogy elég két napra.

És milyen ügyek. Egyik fontosabb, mint a másik.

A legéiényebb vita a villamos vasut beadványa felett indult meg, a melyben a 252,000 korona részvényekbe fektetését kéri, — vagy fizet.

Hát a közgyűlés abban a felfogásban volt, hogy csak jobb az, ha a város kasszájában van az a kis pénz.

A polgármester lakását is mindenáron beakarták építeni az új városházába, de ez sehogys sem sikerült s így nem lesz a polgárnagy mindég »kéznél«, aminek csak ő örülhet legjobban.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

*

Beöthy László főispán elnökölt.

Jelen voltak:

Dr. Baróthy Akos, dr. Bozóky Alajos, Csák Máté, Frankó Endre, Guttmann József, dr. Grósz Albert, Hlatky Endre, dr. Hoványi Gyula, Kaczián Károly, Mezey Mihály, Miskolczy Barnabás, Papp Miklós, Stark Gyula, dr. Várady Zsigmond, Beczkay Lajos, if. Cser János, Czeglédi Jeremiás, Daday József, Déry János, dr. Hoványi Géza, dr. Kornstein Lajos, Mihálovics János, Milibák József, dr. Radó Ignác, dr. Sarkadi Lajos, Schütz Albert, Stern Herman, Széles Lajos, dr. Vucskics Gyula, Berger Dániel, dr. Friedländer Sámuel, Gábel Jakab, dr. Kurländer Ede, dr. Moskovits József, Reismann Mór, Szmelka György, Serényi Gusztáv, Ternyei Antal, Weisz Mór, Aufrecht Mór, Balogh Döme, Bartsch Sándor, Bottó Ferencz, Czeglédi Sándor, Deutsch Simon, dr. Dóri Ferencz, Hann Lajos, Huzella Gyula, Janky József, Kugler Albert, dr. Kutiák Agoston, Mandel Adolf, Mihály Adolf, Molnár Lajos, dr. Munk Béla, Munk Jakab, Markbreit Sándor, Müller Salamon, Papp György, Pekánovits Imre, Rendes Vilmos, Rimanóczy Kálmán, Száhlender Károly, Steiner M. Albert, dr. Buljovszky József, Rimler Károly, Istvánffy István, Szüts Dezső, Lukács Odön, Gerő Armin, Komlóssy József, Darvassy Lajos, Bordó Ferencz, Dús László, Tóth Márton, Busch Dávid, Hegedüs Géza, Jablonszky Emil, Ragány János, Szücs Géza, Szántó Lajos, Szüts István.

A közgyűlés megnyitása után a főjegyző felolvasta

a polgármester havi jelentését,

melynek adatait már közöltük.

Felemlíti még a jelentés, hogy Gerő Armin r. alkaptányt, a főispán rendőr kapitánynyá nevezte ki, a ki az esküt le is tette. A megüresedett alkaptányi állás betöltését az ápril havi közgyűlésre tűzzék ki.

Beszámol a jelentés az ingyen kenyér kiosztásáról; jótékony adományokból 90,060 adag és 3720 egész kenyeret osztottak ki. A begyűlt összegből fennmaradt 200 koronát háziszegek között osztották ki. Indítványozza a polgármester, hogy az összes adakozóknak hírlapilag mondhasson a város nevében köszönetet.

Gábel Jakab 42 koronát adományozott a városi szegényeknek, míg a Nagyvárad Takarékpénztár, a Bihar. Bank a Bihar. megyei Takarékpénztár különböző jótékonyezelokra adományoztak. Jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak.

Az interpellációk.

Az első interpellációt Balogh Döme intézte a polgármesterhez, akinek köszönetet mondott, hogy a jótékony adományokat felem-

lítette a jelentésben, de különösnek találja, hogy éppen ilyen sanyaru időben elbocsátottak a város szolgálatából egy olyan embert, a ki már 10 évig volt a városnál.

Hann Lajos az olasz dolgozóháznál a már közgyűlésileg elfogadott tűzoltó különítmény felállítását sürgette, továbbá panasolja, hogy a Rét városrész utcái járhatatlanok a nagy sár miatt.

Dr. Kurländer Ede sürgeti, hogy a bérkocsi megálló helyeken közutakat állítsanak fel. — Kifogásolja továbbá azt, hogy mikor halottja van a városnak, a bejárat felett ki van tűzve a fekete zászló, ami nagyon kellemetlen hatással van az anyakönyvi hivatalba esketésre jövő közönségre. Kéri, hogy esketések alkalmára vonják be a gyászlobogót.

Stern Herman az alkaptányi állásra akként kéri a pályázat kiírását, hogy ha esetleg a II. alkaptányt választják meg, mindjárt töltsék be ezen állást is.

Dr. Vucskics Gyula arra hívja fel a polgármester, illetve főmérnök figyelmét, hogy a most épített külvárosi óvoda mellett valóságos szemétdomb van. Azonkívül a Külvárosban olyan nagy a sár, hogy a gyermekek nem járhatnak iskolába. Kér ezekre nézve intézkedést.

Szmelka György szintén azt panasolja, hogy a város külső részein feneketlen sár van. Egy évvel ezelőtt adott be egy kérvényt a külső részek érdekében, de ma sem kapott rá választ.

A polgármester válasza.

Dr. Buljovszky József polgármester válaszolt azonnal az összes interpellációkra. Balogh Dömének azt válaszolta, hogy egy mezőört azért bocsátott el, mert visszaélést követett el. — A sáros utcákra együttesen válaszolt. A város jelenlegi pénzügyi helyzete miatt nem lehet az utcákat rendbehozni. Más megoldást kerestek. Egy nagyobb kölcsönből kikövezik Köröskövel azokat az utcákat, ahol nem lesz csatornázás. A mérnöki hivatal már készíti a terveket. A helyi pénzügyi folyó számlára előlegezik a szükséges összeget. — Az olasz tűzoltó különítményre még nincs égető szükség. — A gyászlobogó dolgában intézkedik, hogy esketések alkalmára bevonják. — A bérkocsi megállóknál, ha kívánják, elkészíttetik a közutakat, de ez igen költséges. — A külvárosi óvoda környékét rendbehozzák, mire a megnyitás ideje elérkezik.

A polgármester által adott válaszokat tudomásul vették. Az alkaptány választását az ápril havi közgyűlésre tűzték ki s a pályázati kérvények ápril hó 6-ig a főispánhoz nyújtandók be.

A villamos vasut.

A tanács előterjesztette a közközház előtti hid kiszélesítésére vonatkozó javaslatát, valamint a gőzmozdonyu vasúttársaságnak a villamos vasut ügyében beadott kérelmét, a 252,000 korona lefizetése tárgyában.

A tanács javasolja, miszerint mondja ki a közgyűlés, hogy a 252,000 korona helyett ugyanilyen névértékű részvényt fogad el s a társaság ez után 5 százalék kamatot fizet 1901. január 1-től. Öt év letelte után, ha a város kívánja, köteles a társaság a 252,000 korona részvényt készpénzzel beváltani. A Forgalmi Bank a villamos vasut megnyitásáig kezességet vállal a fenti összegért.

Hlatky Endre szólalt fel a tanács javaslatának előterjesztése után. A tanács javaslatát nem fogadja el. (Éljenezs.) Visszatekint arra az időre, mikor a két társulat, a közuti és Trózt versengtek egymással. Ezek egymásra licitáltak, pedig ha segítyt kértek volna a várostól, azt is megadta volna a közgyűlés. Ők maguk

tették az ajánlatokat s hiszi, hogy megmondolva. Hátha akkor rögtön kivánták volna a megajánlt összeget? — fizettek volna. Szívesen segít egy vállalatot, de a beadvány szerint a város érdeke kockán van. Azt nem fogadja el, mert hol a garancia, hogy öt mulva fizet a társaság. Volt már rá eset, hogy a részvény egy év után nem ért semmit. Az egész leltárt összeírhatják, de az nem sokat ér. A beadvány végén azt mondja a társaság, hogy ha nem fogadja el a város az ajánlatukat, készpénzzel fizetnek. Ragaszkodik a szerződéshez s a tanács javaslatával szemben indítványozza, hogy a készpénz fizetést követeljék a közuti társaságtól. (Éljenezés.)

Steiner M. Albert azt vitatja, hogy a kereskedelmi törvény szerint 5 év mulva nem válthatja vissza a társaság a saját részvényeit. Indítványozza, hogy vizsgálják meg miként állanak a társaság ügyei.

Dr. Sarkadi Lajos elfogadja a tanács javaslatát, mert óhajtja, hogy minél előbb legyen villamos vasutunk. Felveti azt a kérdést, hogy igaz-e, miszerint a társaság az engedély kiadása után is visszaléphet az építéstől. Ha ez igaz, be kell menni a koncessióba, hogy létesüljön a villamos. A társaság lekötött összes ingatlanait s ez elég; liquidáció esetén is biztosítva van a város.

Dr. Friedländer Samu a társaság ellen beszél. Lesz vasut is, pénz is, ha gyávák nem leszünk. Igazán non sens lenne, hogy amikor kínálnak pénzzel, azt elutasítanánk. Az nem járja, hogy még ki sem bocsátott részvényeket adjanak a városnak.

Dr. Hoványi Géza nem fogadja el a tanács javaslatát. A társaság lehetlent ígér, mert a saját részvényeit nem válthatja be. A multkori határozattal már a törvényhatóság kimutatta jóindulatát. — Most fizessen, mert öt év mulva nem fog fizetni. Az más dolog, hogy aztán bizonyos összegű részvényt vesz a város. — Ő nem tétélezne fel a társaságról, hogy vissza fog élni a törvényhatóság bizalmával, de ha igen, akkor örül, hogy egy napig sem volt vele összeköttetésben. Ajánlja a Hlatky indítványának elfogadását.

Dr. Várady Zsigmond szerint legfontosabb az elérendő nyereségből való részesedés. Ezt jól körül sáncolja a szerződés. Éppen ez okból nem közömbös, hogy mibe fog kerülni a villamos vasut. A város érdeke, hogy minél kisebb legyen az építési költség. A társaság 3 milliónál többre akarja keríteni. Rátér arra, hogy a társaság kijelentette, miszerint az egész költség $\frac{2}{3}$ -öd részét elsőbbségi részvényekből szerzi be. Már most ha a minékünk adandó, 252,000 korona értékű részvényé az elsőbbség, akkor a többi elsőbbségi ki lesz játszva. Hogy a mi részvényeinket visszafizetik, azt nem hiszi. — A jelentésnek a Párispatak hidjára vonatkozó részét elfogadja.

Mihelfy Adolf közvetítő indítványt tesz. A részvény visszafizetése nem törvénytelen. Az a kamat is tekintélyes, a mit 5%-al fizet a társaság, éppen ezért fogadják el az ajánlatát, ha a Forgalmi Bank garanciát nyújt.

Dr. Buljovszky József védi a város érdekét. (Helyeslés). A Párispatak hidhoz való hozzájárulás és a fizetendő 252,000 korona kérdése független az engedély kiadásától. Mert ezt ezek nélkül is megadják. Oszlja azon véleményyt, hogy ha akarja a város partolni a társaságot, erre lesz módja. Most felajánlja az összeget, hát fizessen.

A szavazásnál 45 szóval a Hlatky Endre indítványát fogadták el, hogy fizessen a társulat. A tanács javaslata mellett 21 bizottsági tag szavazott.

*

A zálogházak kamattételeinek megállapítása tárgyában az arany és ezüstre a mostani

24% helyett 20%-ot, másra a mostani 36% helyett 30%-ot ajánl a miniszternek a törvényhatóság.

A közvilágítás.

A tanács bejelenti, hogy a város közvilágítására a nemzetközi pályázatot meghirdette, márczius 31-ig terjedő határidővel.

Mihelfy Adolf rövidnek tartja ezt a határidőt, a mint hozzá ilyen értelmű levelek érkeztek. April végéig meg kellene hosszabbítani ezt a határidőt.

Busch Dávid ellenzi a határidő meghosszabbítását, mert június közepén fel kell mondani a gázgyár szerződését. A határidőt be kell tartani.

A jelentést tudomásul vették.

A színház építése.

A tanács bejelentette, hogy a Fellner és Helmer cég munkálatát teljesen befejezte a színháznál. Az általa biztosított, szerződés szerű munkák nemcsak kiteltek a garantált összegből, de mintegy 48.000 korona megtakarítás is mutatkozik. Indítványozza a tanács, hogy a Fellner és Helmer cégnek tevékenységeért elismerését jegyzőkönyvben fejezze ki a törvényhatóság. Krubicsa József művezető mérnöknek buzgalmaért szintén elismerést szavazzanak, azonkívül a pénzügyi szakbizottság tegyen javaslatot ez utóbbi megjutalmazására iránt.

Dr. Várady Zsigmond elfogadja a tanács előterjesztését, csak azt kívánja, hogy a kisértést is számítsák hozzá a színház építéséhez, hogy lássuk mibe került ez a nagy pénzügyi akció.

Elfogadták a tanács előterjesztését.

A városház építése.

A városház terveit azzal terjesztette be a tanács, hogy a kereszt épületet is két emeletre építsék s az árlejtést hirdessék meg. A polgármester lakását nem ajánlja a tanács.

Dr. Radó Ignác azt kifogásolja, hogy a polgármester részére nem akarnak a városházában lakást építeni. Ezt pedig szükségesnek tartja. Indítványozza, hogy azon tervet fogadják el, amelyben a polgármester lakása is bent van.

Gábel Jakab elfogadja dr. Radó Ignác indítványát, de egyúttal felveti az iskolák kérdését. Elhatározták, hogy a városházával egy időben építik fel az iskolákat. Indítványozza, hogy az órutzai iskola építését májusban kezdjék meg.

Busch Dávid kifejti, hogy a tervbe nem lehet beleilleszteni a polgármester lakását, mert ez összezavarná a hivatalokat. Új tervet kellene kidolgozni s ezt egy év mulva kapnánk meg.

Dr. Friedländer Samu a polgármesteri lakás szükségét hangoztatja s indítványozza, hogy mindkét alternatív tervet terjessék fel a miniszterhez s alternatív pályázatot hirdessenek.

Beczky Lajos azt óhajtja, hogy inkább a rendőrkapitány lakják a városházában.

Milibák József azért sem helyesli a polgármester lakását a városházán, mert rövid idő mulva ki kellene költöztetni, mert szükség volna a helyiségekre.

Dr. Sonnenfeld Zsigmond folytonos zaj és ellentmondások között azon indítványt tette, hogy vegyék le a kérdést a napirendről s egy bizottság mondjon véleményt, hogy a Nagypiaczon hova építsék a városházát.

Dr. Hoványi Géza szerencsétlenségnek tartaná, ha most a 12-ik órában elfogadnák a Sonnenfeld indítványát. — A polgármester lakása akadályozná a közigazgatást. A kérdés nincs is előkészítve.

Dr. Vucskics Gyula az iránt szólalt fel, hogy az építéssel a plebánia épület ablakait elfedik. Kéri, hogy gondoskodják a főmérnök a lakás kellő világosságáról. Az iskolák építését ő is sürgeti.

Mihelfy Adolf a polgármesteri lakás mellett érvel. A terv ilyen átdolgozását rendeljék el s a közlekedési bizottságnak adják ki.

A közgyűlés a tanács javaslatát fogadta el.

A színház tűzbiztosítása.

A tanács előterjesztette, hogy az osztrák Elemi biztosító társaság felmondta a színház tűzbiztosítását. Ezt fogadják el s a cs. és kir. bécsi kölcsönös tűzkár biztosító intézettel, a mely olcsóbb, kössék meg a szerződést.

Mihelfy Adolf elfogadja a javaslatot, de ajánlja, hogy igyekezzen a tanács valamely hazai intézettel megállapodásra jutni.

Steiner M. Albert indítványozza, hogy szólítsák fel még egyszer az Elemit, az bizonyára visszavonja felmondását.

Dr. Várady Zsigmond ellenzi a felkérést. — Kérdi azonban, hogy a bécsi kölcsönös tűzkár biztosító intézet, a mely szövetségi alapon áll, korlátozott, vagy korlátlan kölcsönösséggel bír-e?

Komlóssy József kimutatja, hogy ez az intézet nem ingatag s a város kellőleg védve van.

Elfogadták a tanács javaslatát.

Az iskola-tanácsos.

Dr. Dóry Ferenc azon indítványát, hogy a községi iskolák ügyeinek vitelére egy iskola-tanácsnoki állást rendszeresítsenek, a tanács elvetette. Felelősség folytán a közgyűlés elé került az ügy, a tanács azon javaslatával, hogy azt mellőzzék.

Dr. Dóry Ferenc élénk színéssel festi a községi iskolák nyomorúságos állapotát. Az iskolák fejlődése szempontjából kívánja az új állás szervezését. A főjegyző nem ért az iskolaügyekhez. Az államosítás hangoztatása csak szemfényvesztés.

Gábel Jakab helyesli, hogy ez a kérdés felmerült, de az új állást nem tartja szükségesnek. Az iskolák építését sürgeti. Indítványozza, hogy utasítsák a tanácsot az iskolák terveinek előterjesztésére.

Dr. Buljovszky József polgármester ellenzi a Gábel indítványát, mert a miniszter mondta, hogy amíg az államosítás ügyében tárgyalnak, tegyenek félre minden iskola építést.

Ragány János felvilágosítással szolgál s elfogadja Gábel Jakab indítványát.

Hlatky Endre ellene van az iskolai-tanácsnoki állás szervezésének. Az iskolák építése elől azonban nem lehet kitérni. Az államosításban nem hisz. Partolja Gábel indítványát.

Dóry Ferenc indítványát visszavonta, mert célját elérte, az érdeklődés felkeltésével.

A Gábel Jakab indítványát fogadták el.

Az apáca-utcai és váradvelencei óvodák építését Madarász és Flantára bízták, árlejtés mellőzésével.

Az új honvéd gyalogsági laktanya létesítésére átengedett terület átbozsátását és a közterületből Hegyesi Lajos telkéhez csatolandó területért nyújtandó kártalanítást a jövő ősre tüzték ki.

A tanács előterjesztését Smilovits Kálmán és társa által indított perben a törzsvagyon alaphoz kiutalt 5119 korona 40 fillérről, — tudomásul vették.

Gyöngyös városnak a kötelező állami jégkár biztosításra vonatkozó átiratát partolják.

Moskovits Adolf és fiaival megkötött házsonbéri szerződést jóváhagyták.

Láng Józseffel a nyomtatvány szállításra kötött szerződést jóváhagyták.

A Tóth Józseffel megkötött földbérleti szerződését jóváhagyták.

A nyugdíjbizottság tagjain dr. Molnár Imrét, Hlatky Endrét, dr. Hoványi Gézát, dr. Dóry Ferencet és Mihelfy Adolfot megválasztották.

A Diamandi örökösök által lefolytatott perben beadott perújítást elfogadták.

Engländer Lipót vámszedőt nyugdíjazták. Iványi Józsefné végkielégítését megszávták.

Perné Narczis tanítónő fizetésemelését elfogadták.

Özv. Róth Mórué felebbezését elutasították.

Szöcsné Farkas Karolin tanítónőnek mileniumi pótlék és kegydíj megadására vonatkozó kérelmét elutasították.

Sipos Árpád m. kir. honvéd hadnagy köszönő levelét tudomásul vették.

Miklovicz Eszter születésnői oklevelét meghirdetik.

A Hegedüs Géza nagyváradi lakossal kötött szerződést jóváhagyták.

Ezzel a közgyűlés este egynegyed 8 órakor véget ért.

UJDONSAGOK.

Márczius 15-ike.

Zászlódszót olt ma városunk, ünnepeljük szabadságunk hajnalát. Az összes iskolák és körök megünneplik e nagy napot.

A ma vett műsorok a következők:

A polgárság ünnepe este 8 órakor lesz a következő műsorral:

1. *Hazádnak rendületlenül!* Énekli az énekkar Gerencsér József vezetése alatt.

2. Megnyitó beszéd. Tartja: Dr. Bulyovszky József polgármester.

3. *Márcziusi eszmék.* Ünnepi beszéd. Tartja: Halász Lajos.

4. *Nyugosznak ők a hősiak!* Énekli az énekkar.

5. Alkalmi költemény. Szavalja: Knapp Lajos, a jogász ifjúság elnöke.

6. *Búcsu* Eötvös Józseftől. Előadja az énekkar.

7. *Emlékezés márcz. 15-re.* szavalja Németh Antal.

8. Hazafias dal. Előadja az énekkar.

9. *Talpra magyar!* szavalja Szarvasi Sándor a Szegligeti-színház tagja.

10. Pohárköszöntők.

Az ünnepség családi jellegű lesz a menyinyiben régi szokás szerint hölgyek is lesznek jelen.

A vár-vel. Népkör nagy nemzeti ünnepünk, márczius 15-ike évfordulója alkalmából régi szokásához híven ma is megünnepeli a szabadság, egyenlőség születése napját, márcz. 15-ikét s hogy e lelkesedése külszint is nyerjen, a Népkör helyiségében ma este 8 órakor ünnepélyt rendez, melyre az egyesület tagjai és barátai ez uton tisztelettel meghívotnak.

A nagyváradi-olaszi-i községi elemi fiúiskolában az ünnepély fél 9 órakor kezdődik és műsora a következő:

1. Hymnus énekli az isk. énekkar.

2. Megnyitó. Tartja az igazgató.

3. Márczius 15-ének méltatása. Előadja Kéla Odón IV. o. t.

4. Hazám. Szavalja Konecs Károly I. oszt. tanuló.

5. Ima. Eszenyi Sándortól. Szavalja Debreczeni Lajos I. o. t.

6. Márczius 15. Pósa Lajostól. Szavalja Balázsovits Rezső II. o. t.

7. Csatában. Petőfi Sándortól. Szavalja Pókay János II. o. t.

8. A huszár. Szavalja Balázs Imre I. o. t.

9. Kis béres. Szavalja Vetés Károly I. o. t.

10. Magyar vagyok. Pósatól. Szavalja Mátéh Pál II. o. t.

11. Gondolatok őseinkre. Pósa Lajostól. Szavalja Mihályi Lajos II. o. t.

12. Márczius 15. Pósa Lajostól. Szavalja Bary Zoltán III. o. t.

13. Hunyadi. Czuczor Gergelytől. Szavalja Kurovsky László III. o. t.

14. A székelyek. Petőfi Sándortól. Szavalja Mihályi Sándor IV. o. t.

15. Iskolai emlékünke. Gáspár Imrétől. Szavalja Handel László III. o. t.

16. Kossuth sirja. Abrányi Emiltől. Szavalja Csalah Gusztáv IV. o. t.

17. Kossuth nóta, énekli az iskolai énekkar.

18. Márczius 15. Erdélyi Zoltántól. Szavalja Bartus Lajos III. o. t.

19. Szent hantok. Komócsy Józseftől. Szavalja Justh Tibor III. o. t.

20. Egy gondolat bánt engemet. Petőfi Sándortól. Szavalja Lampel Árpád IV. o. t.

21. Van-e mostan olyan legény. Petőfi Sándortól. Szavalja Herczogh Ernő IV. o. t.

22. 1848. Gara Ákostól. Szavalja Szathmáry Károly V. o. t.

23. Nemzeti dal. Petőfi Sándortól. Szavalja Bócz Imre III. o. t.

24. Márczius idusa. Mihalik Józseftől. Szavalja Borbély Miklós III. o. t.

25. Rákóczy. Petőfi Sándortól. Szavalja Rác Dezső IV. o. t.

26. Hajdankor. Pósa Lajostól. Szavalja: Erdélyi Jenő V. o. t.

27. Pókayné Illés Bálinttól. Szavalja: Váry Lajos III. o. t.

28. Hazámhoz. Szász Károlytól. Szavalja: Domoki József III. o. t.

29. A vértanu. Szavalja: Dospoly Dezső VI. o. t.

30. Nemzeti dal. Petőfi Sándortól. Szavalja: Békésy Lajos V. o. t.

31. 3-as költemény. Előadják: Muszka György, Nagy József és Tóth Jenő V. osztályu tanulók.

32. Mi a haza? Ábrányi Emiltől. Szavalja: Harsányi Péter III. o. t.

33. Előre. Tóth Kálmántól. Szavalja: Szabó Imre VI. o. t.

34. Zárszó. tartja az igazgató.

35. Szózat. Énekli az isk. énekkar.

TAJÉKOZTATO.

Márcz. 19. Az Erzsébet bölcsőde egyesület közgyűlése d. e. fél 11 órakor, az újjvárosi irg. nővéreknel.

Márcz. 17. Bójtai felolvasás a kath. körben d. e. 11 órakor. 24. > > > > > 11 >

Márcz. 20. Megyeegyesülés d. e. 9 órakor. Márcz. 20. A Biharmegyei Gazd. Egyesület közgyűlése.

Márcz. 22., 23., 26. és 27. Pósa Lajostól. Márcz. 23. Felolvasás a v-velencei Népkörben este 8 órakor

Márcz. 24. A hegyközség tavaszi közgyűlése.

* Királyunk köszönete apápanak. Revertera gróf, vatikáni követ megbízást kapott Ferencz József királytól, hogy fejezze ki köszönetét a pápa előtt azért a szives fogadtatásért, melyben sógornőjét, Trani grófnőt részesítette, valamint a jubileumi ajándékokból való ajánlásért is. A nagykövet a minapi kihallgatáson teljesítette a megbízást.

* Kinevezések. A m. kir. igazságügyminiszter dr. Kádár Jenő berettyóújfalui kir. járásbírói aljegyzőt a nagyváradi kir. ügyészség kerületébe ügyészségi megbízottul, Borsi Imre berettyóújfalui kir. járásbírói joggyakornokot pedig a berettyóújfalui kir. járásbírói mellett alkalmazott ügyészségi megbízott állandó helyettesül rendelte ki.

* Elfogott bárbaratok. Három késmárki kereskedelmi tanuló még e hónap 5-én eltűnt. A szülők azonban két másik diáktól megtudták, hogy a szökevények Délafrikába készülnek, hogy a búrokkal harcoljanak. Nyomban értesítették a kikötővárosok rendőrségeit és csakugyan Brémában sikerült a kalandos ifjakat elcsipni.

* A nazarénusok terjedése. A nazarénusok szektája egyre terjeszkedik, különösen a tiszántúli városokban és községekben. Így legutóbb Hajdu-Szoboszlón, Kabán, Földesen, Tétlenen és Szováton fészkeltek be magukat a nazarénusok. A hatóság élénk figyelemmel kíséri őket, mert a vallási mozgalom örve alatt némi szociálhista mozgolódás is lappang.

* Halálozás. Részvéttel vettük a következő gyászjelentést:

Alulírottak mély fájdalommal tudatják a legjobb leány, hitves, anya, testvér és rokonnak Csizsér Lajosné szül. Deák Rózsának folyó hó 13-án, éjjel 11 órakor élte 24-ik, boldog házasságának 6-ik évében hosszas szenvedés után történt elhunytát. A megboldogult halott földi maradványa folyó hó 15-én d. u. fél 3 órakor fog Kolozsvári-utca. 32. sz. alatt levő lakásánál az ev. ref. egyház szertartása sze-

rinti ima után a vár-velencei ev. ref. sírkertben örök nyugalomra tétetni. Nagyvárad, 1901. márczius hó 14-én. Csizsér Lajos férj, Csizsér Jolánka, ifj. Csizsér Lajos gyermekei, Deák Imre atyja, Deák Imréné szül. Polgári Róza anyja, Deák Ferencz, Deák Mariska testvérei, Csizsér Elek, Csizsér Árpád sógorai, Csizsér Amália sógornője, Udvardy László, Udvardy Endre nagybátyjai.

* A legújabb elkeresztelési hecz. A liberális lapok nagy hü-bót csináltak legújabbban egy szegény törvénytelen származásu állítólag zsidó fiu ügyéből, ki egyik fővárosi, az apácák vezetése alatt álló lelelencházba kerülvén, megkereszteltetett. A Magyar Szó már a királyi ügyész után kiabál, börtönbe akarja vitetni a keresztelést végző papot s kegyetlenül támadja a szegény apácákat, — Mezei Mór pedig, hogy a lipótvárosi szavazatokat magának biztosítsa, interpellációra készült. Pedig az egész dologban semmi törvénytörés nem történt. Egyik fővárosi könyomatós a következőket közli erről a felfujt sérelem-ről:

Wohlschein Julia izraelita hajdon 1891. évi november 29-ikén Budapesten született törvénytelen Béla fiát a székesfővárosi polgármesternél, mint felekezetenküli jelentette be. Erről a polgármester 1891. évi december 13-ikán 24220. szám alatt kelt átiratával az iraelita hitközséget is értesítette és ott, mint felekezetenküli ígtatták be a gyermeket. Az anyát 1899. évben a székesfővárosi árvaszék figyelmeztette, hogy fia felekezetenküli nem maradhat, hanem valamely bevett vagy törvényesen elismert felekezetetkövetni tartozik, azt pedig megállapítani a szülő joga. Erre személyesen megjelent Wohlschein Julia a ferenczvárosi plebánián és fiának megkereszteltetését kérte. Erről vele jegyzőkönyvet vettek felmelyet tanuk is aláírtak. A jegyzőkönyv felvétele után Siposs Ágoston seréd lelkész 1899. évi december 17-én Béla, Venczel névre keresztelte meg az 1891. évi november 29-én született Wohlschein Bélát. A keresztelést észrevétel rovattjában erre a megkeresztelésre vonatkozólag a következő feljegyzés olvasható:

E fiu a budapesti polgármesternek 1891. évi december 13-án 24.220. szám alatt kelt rendelete folytán a budapesti izraelita hitközség által mint felekezetenküli lett beiktatva és most a székesfővárosi árvaszéknek 1899. évi december 5-én 43.067. szám alatt kelt végzése következtében az anyának írásbeli kérelmére megkereszteltetett. Lásd az 1899. évi levéltár 80. számát.

* Budapesti művészno Nagyváradon. Érdekes színházi estekre van kilátásunk közelebb. Ledovszky Anna, a budapesti Magyar Színház kiváló énekművésznőjének művészetét fogjuk élvezni öt estén át. A művészno legjobb szerepeit fogja bemutatni színpadunkon. Az öt estén színe kerülnek: Lili, Sulamit, Nebántsvirág, Gésák és a Kis alamuszi.

* Hymen. Koch Géza nagyváradi lakos eljegyezte Nemes Carolát Ér-Mihályfalváról.

* Tanító- és tanítóképzészek figyelmébe. A tanító- és tanítóképzés intézeti növendékeket illető évi 200 koronás Bésán-féle ösztöndíjak megüresedett tizenkét állomására pályázat hirdettetik.

Ezen ösztöndíj állomásokra bármely tanító-vagy tanítóképzés intézeti növendékei folyamodhatnak valláskülönbség nélkül; egyenlő minősítés esetében azonban a nő-növendékeknek elsőbbségük van.

Az illető folyamodó keresztelével, illetőleg születésü bizonyítványával, legutóbbi iskolai bizonyítványával, esetleg az első időszakra vonatkozó értesítőjével, szülei vagyoni állapotáról, ellátást igénylő testvéreinek számáról, az esetleg már nyert ösztöndíjról, segélyről vagy kedvezményről szóló iskolai, illetőleg hatósági bizonyítványokkal felszerelt és a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterhez címzett folyamodványok az intézeti igazgatóságához 1901. évi április hó 15-éig, ezek által pedig azonnal a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumhoz terjesztendők.

A folyamodványok magyar nyelven irandók és a nem magyar mellékletekhez azok hiteles magyar fordítása is csatolandó.

Hiányosan felszerelt vagy elkésve érkezett folyamodványok figyelembe nem vétetnek.

* **Árpád.** Hajóhadunk legújabb csatashajóját augusztus 18-án fogják vízrebocsátani, mint a »P. L.« írja: A hajó neve: Árpád lesz. Az új csatashajó ugyanakkora, mint a múlt évben vízrebocsátott Hab burg. 8300 tonna térfogatu, hossza 108 méter, szélessége 20 méter, 7 méter mélyen jár. Két gépe 11.900 lóerejű. Föl van szerelve három 24 centiméteres, tizenkét 15 centiméteres és két 7 centiméteres, ezenkívül 24 kis ágyuval, összesen 41 ágyuval. Egy órában 18 és fél tengeri mértföldet (mintegy 34 kilométert) járhat.

* A legnagyobb mélység a tengerekben az, a melyet az amerikai Egyesült-Államok Néré nevű hajója Medwai és Guam szigetek között mért meg. A mérő-ón 9590 méternyi mélységig hatolt. A vízbe bocsátott hőmérő 9227 méternyi mélységben 2.1%-ot, 9283 méternyi mélységben pedig 2.2%-ot mutatott.

Igazságszolgáltatás.

Párbaj. Dr. Kurländer Ede ügyvéd és Biró Lajos hírlapíró a múlt év nyarán egy hírlapi cikkéből kifolyólag pisztolypárbajt vívtak a Pece-szöllős felé vezető úton. A párviadalban egyik fél sem sérült meg. A kir. járásbíró Dr. Kurländer Edét 8 napi Biró Lajost pedig 6 napi államfogházra ítélte. Az ítéletet mindketten enyhítés végett megfélebbezték, a kir. törvényszék azonban járásbírói ítéletét indokainál fogva helyben hagyta.

SZÍNHÁZ.

HETI MŰSOR.

Péntek: Aranylakodalom.

Szombat: Baba (Forrai Ferike búcsuja.)

Márczius 15. a színházban.

Két este ünnepli a színház a szabadság születés napját; de ha olyan lesz a mai is, mint a tegnapi volt, akkor bizony kár volt egyszer is ünnepelni.

Megnyitotta az estét munkatársunk, ifj. Márkus János »Mese« című hatásos, ügyes prólogja, melyet E. Kovács Mariska szavalt mély érzéssel. A szép költeményt tárczarovatunkban közöljük; a szerzőt és a szavaltót többször lámpák elé hivta a közönség.

Következett az ünnepi darab, az

Aranylakodalom.

Nem vagyunk abban a szerencsés helyzetben, hogy az Aranylakodalom hódolóhoz tartoznánk. Dramának nem dráma, mert nincs semmi bonyodalma, semmi drámai cselekménye, történelmi képsorozatnak pedig azért nem nevezhetjük, mert nem igaz, mert nem tükrök annak a kornak, melyet ábrázolni akar. Lelkesítés helyett zsidó viccek, a honvédek egy grajzierboit pinczójén át suttymban jutnak a legdicsebb hadi tényhez: Buda elfoglalásához, jut benne dicsőítés a kiegyezésnek is, de csak úgy háttérben látjuk a forradalmat. Egy rebellis mondása van, mikor Krausz bácsi, a főalak kijelenti, hogy annyit ártott az osztrák hadseregnek, a mennyit nem ártottak az összes osztrák generálisok. Egyébként kevés az alkalom a lelkesedésre. Milyen más a Hadak útja!

Eppen azért kissé különös volt, hogy sem katonazenekar, sem tisztek nem voltak láthatók. Egy darabban, a mely a király dicsőítésével végződik!

A szereplőknek hálás terük volt. A darab maga ugyan nem valami remekmű, de az egyes szerepek igen jól feldolgozhatók. Sajnos, teljes elismeréssel a főbb szereplők közül

ugy szólnak csak Balázs Olgáról és Nyárayról nyilatkozhatunk. Látszott rajtuk, hogy teljes igyekezetükkel rajta voltak az est sikerén. Nyáray Krausz bácsi zsidós jargonját és grajzleros mozdulatait kitűnő hűséggel alakította, a humoros helyeket kellően kiemelte s általában egyiket adta legjobb szerepeinek. Balázs Olga pedig mint Katalin adta újabb bízottságát nagy tehetségének. Érzéssel, a hol kellett: tüzzel játszott, erőt és ellágyulást egyforma tökélytel adott vissza; s a mi tegnap nagy érdem volt: szerepét jól tudta. Ebből a kisiskolás dicséretből még Bérczinék (Mikulák) juthat legfeljebb, a ki a tót honvédet játszotta híven.

Szarvasinak (Koltay) igen szép sikerét elrontotta gyenge szereptudása; pedig játéka jó lett volna. Könyves nagyon fagyos Kossuth volt; hozzáméltó, de ügyetlen titkára volt Madas. Azt sem értjük, hogyan lehet a parádés tenorista, Kalmár kisbíró, statisztaszereplő.

Kisebb szerepekben igen jók voltak Peterdy Sándor, Gálly Kálmán, a ki szépen szavalt s igazán fess tiszt volt, katonás mozdulatokkal (a többi inkább népfölkelő volt, mint honvéd), Deési Alfréd, Benkő Jolán, Kohári Pál.

A rendezésre vonatkozólag megjegyezzük, hogy egyike volt a legsilányabbaknak. Kapkodás, fejtelenség, bosszantóan hosszú szünetek, száználman egyszerű tablók. Egyedül a 4. kép, a piskii hid rendezése sikerült.

Akkora volt a fejtelenség, hogy az utolsó felvonás előtt véletlenül a vasfüggönnyet is le akarták bocsátani s csak az állóhely heves tiltakozására huzták vissza.

Hát már azt se tudják a színpadon, mikor van az előadásnak vége?

A ruházatok kritikán aluliak. A honvédek nem voltak fényesen egyenruházva; de ilyen száználman társaság nem igen akadt köztük soha.

A Baba. Audran bűbájos muzsikája kíséri el a színpad világából Forrai Ferikét, aki szombaton lép föl utoljára színházunkban. A távozó primadonna maga választotta búcsuzóul a Babát, melynek czimszerepéhez kedves sikerek emléke köti.

A karmester jubileuma. E hónap 19-én ünnepet ül a színtársulat. Delin Henrik, a színház érdemes, derék karmestere ünnepli negyedszázados évfordulóját annak, hogy színházi zenekarok élén működik. Delin régebben mint kompozista is ösmertté tette nevét s több zenei művén kívül szindarabokhoz írt muzsikát. Többek közt a hajdan oly népszerű Goldstein Számi zenéjét is ő szerezte. A derék ősz karmester jubileuma alkalmából A kis alamuszi kerül előadásra a czimszerepben Örley Flórával.

Márczius 15. Hazafias kegyelettel ünnepli meg a színház a márcziusi nagy nap emlékezetét. A mai évfordulón Beöthy Rákosi poetikus, látványos színjátéka, az Aranylakodalom kerül színre. Az előadást megelőzően E. Kovács Mariska alkalmi prólogust szavalt, amit ifj. Márkus János írt erre a napra.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 150.

Idénybér. 148 sz.

Nagyváradon, pénteken, 1901. márcz. 15-én

Aranylakodalom.

Történelmi színmű.

Ezt megelőzi:

M E S E.

Alkalmi prólog, írta ifj. Márkus János.

Szavaltja: E. Kovács Mariska.

1-ső kép: Az aranylakodalom.

2-ik kép: Táncsics kiszabadítása.

3-ik kép: Leborulok a nemzet nagysága előtt.

Nyílt változás: **Toborzás.**

4-ik kép: **A piski hid.**

5-ik kép: **Az ország szive.**

6-ik kép: **Oroszok a Hortobágyon.**

7-ik kép: **Az utolsó ágyu.**

Kezdeté 7 órakor, vége 10 órakor.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

A holnapi előadásra jegyek előre válthatók d. u. 3 órától 5-ig a rendes nappali pénztárnál.

Holnap szombaton, márcz. 16-án

A B A B A.

Operette.

TAVIRATOK.

A király Budapesten.

Budapest, márcz. 14. (Saj. tud. táv.)

A király április közepén jön Budapestre.

Hatalmak vizsálya.

Peking, márcz. 14. (Saj. tud. táv.)

Oroszország tiltakozik a kínai hivatalnokok megbüntetésé ellen. A többi hatalmak ellenkező véleményben vannak.

A béke teljesen megbomlott s Oroszország elhatározta, hogy haditengerészetét mozgósítani fogja.

A gyermekkinzó anyja.

Budapest, márcz. 14. (Saját tud. táv.)

Wohlscheinné ügyében, ki gyermekét a szekrényben elrejtve kinezta, ma döntött a törvényszék. Wohlscheinnét nyolcz havi, Juliát és Malvint pedig, kik büntársai voltak hat-hat havi börtönre ítélte.

Elkobzott táviratok.

London, márcz. 14. (Saj. tud. táv.)

A legtöbb délafrikai táviratokat elfogták és nem továbbították. Így történt, hogy Krüger a béketárgyalásokról mit sem tudott, mert az ő nevére érkezettek is elkobozták.

A brémai merénylet.

Bréma, márcz. 14. (Saját tud. táv.)

Ma kihallgattak egy lakatost, aki azt állítja, hogy ő vesztette el kis idővel a merénylet előtt a kérdéses vasdarabot s így hogy a merénylet nem előre megfontolt szándékkal vitetett véghez, bebizonyítottak látszik.

Vizsgálat a fehérvári polgármester ellen.

Székesfehérvár, márcz. 14. A székesfehérvári polgármester, Havranek József ellen Marón István városi alszámvevő a főispánnál följelentést tett, hogy a múlt év december havában fölvett 1385 korona 69 fillért két hónapig magánál tarotta és csak február 21-én fizette be a pénztárba, holott azt 24 óra alatt köteles lett volna beszámolni. A vizsgálatot a főispán megindította. Az eset városzerte nagy szenzáció tárgyát képezi. (M. T. I.)

Az angol-búr békekötés.

Brüsszel, márcz. 14. (Saját tud. táv.)

Pretóriából jött távirat megerősíti, hogy legközelebb megkötik a békét; még pedig általános amnesztiával, a búr községek felépítésével és belső autonómiával.

Nők a gabona ár emelése ellen.

Berlin, márcz. 14. (Saj. tud. táv.)
A megjelent német nők tiltakoztak a gabonavámok emelése ellen. Az indokaik befejezése a következő: Nem akarjuk, hogy az élelmiszereket mesterségesen megdrágítsák és a szegény néposztály egyedüli eledelének, a kenyérnek árát emeljék.

Darányi miniszter Hajdu-Szoboszló dispolgára.

H.-Szoboszló, márcz. 14. Hajdu-Szoboszlón mozgalom indult meg oly irányban, hogy Darányi Ignác földmivvelésügyi miniszter a város dispolgárává választassák. A nagy alföldi város gazdaközönsége ez által kifejezést akar adni annak, hogy a földmivvelésügyi miniszter munkásságát és a gazdaosztály érdekében létesített alkotásait kellőleg méltányolni tudja. (M. Táv. I.)

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. márcz. 14-én.

Magyar aranyjárdék 4%	118.25
Magyar koronajárdék	98.—
Magyar vasúti kölesön aranyban 4/10%	121.—
Magyar vasúti kölesön ezüstben 2 1/2%	100.50
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	119.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	93.25
Italmérési jog megváltási kötvény	99.40
Horvát-szlavónföldtehermentesítési kötvény	93.50
Magyar nyereséymény-sorsjegy-kölesön	172.—
Tiszaszabályozás szezedi sorsjegyek kölesön	146.—
Osztrák járdék papírban	98.40
Osztrák járdék ezüstben	98.30
Osztrák járdék aranyban	117.75
Osztrák korona járdék	97.80
Osztrák államsorsjegyek	142.—
Osztrák magyar bank részvény	16.75
Magyar hitelbankrészvény	714.50
Osztrák hitelintézet részvény	688.—
Párisi vista	95.40
20 frankos arany (Napoleon'or)	19.08
Németbirodalmi márka	117.45
London vista	240.40
20 márkás arany	28.50

160/1901 számhoz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezenel közhírré teszi, hogy a Nagyvárad városi kir. járásbírósnak 1901. évi VI. 53/3 számú végzésével Papp Béla ügyvéd által képviselt Bunda Miklós felperes részére Ambrus György alperes ellen 100 kor. követelés és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt 612 kor. becsült ingóságokra a Nagyvárad városi kir. járásbírósnak fenti számú végzésével az árverés elrendeltetvén, annak felülfoglaltatott követelése erejéig is amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán Nagyváradon Korona-utca 254. sz. házában leendő megtartására határidőül 1901. évi április hó 3. napjának délután 2 órája tüzetik ki mikor a bíróság lefoglalt butorok s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek kész-

pénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhívtnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, a megnyiben részükre a foglalás korábban eszközöltett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alulírott kiküldőttnél vagy írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítattik.

Kelt Nagyváradon, 1901. évi márcz. hó 7 napján.

Batig Ferencz,
kir. bir. végrehajtó.

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUOSKICS GYULA.

UJ ÜZLET!

Van szerencsém a közönség becses tudomására hozni, miszerint azon közöhajnak kívántam eleget tenni, hogy a modern követelményeknek s a helyi viszonyoknak megfelelően, Olasz városrészben lakó tisztelt vevőim részére közelebbi és alkalmasabb beszerzési helyet teremtsék *Olaszi, Fő-utczán*, Bazár-épületben egy a legmagasabb igényeket is kielégítő

fiók festék-kereskedést

nyitottam, melyben főüzletemben eddig levő festék árakon kívül mindennemű műolaj és aquarell festékeket, festő állványokat, műfa égetéshez szüségelt különféle fa díszeket, u. m. keztyű, törülköző, ékszer, kulcs, ruhatartókat stb. valamint mű és üveg festészethez alkalmazható különlegességekből tartok nagy raktárt.

Festészeti előmintákat óriási választékban jutányos árban adok t. vevőim részére használatra. Tömeges látogatást kér

tisztelettel

Berkes Bertalan,
Zöldfa-u. 33. sz.

Festék különlegességek raktára Fő-utca, Bazár-épület.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA R. T.

Nagyvárad, Apáczka-utca 3. szám.

Művek,
folyóiratok, hirlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:
izléses kivitelben
mindennemű
nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek,
számlák, falragaszok,
báti meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.